

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

БІОРІЗНОМАНІТТЯ ПРИРОДНИХ ЕКОСИСТЕМ

спеціальність		обов'язковість дисципліни	вибіркова
освітня програма		факультет	біотехнологій
освітній рівень	перший (бакалаврський)	кафедра	екології та біотехнологій в рослинництві

ВИКЛАДАЧ

КОЛЯДА ОЛЬГА ВАСИЛІВНА

Вища освіта – Луцький національний технічний університет, спеціальність «Екологія та охорона навколишнього середовища»

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» спеціальність 162 «Біотехнології та біоінженерія»

Науковий ступінь – кандидат сільськогосподарських наук, 06.01.04 – Агрохімія

Вчене звання - доцент

Досвід роботи – більше 7 років

Показники професійної активності з тематики курсу:

співавторка 6 наукових робіт опублікованих у виданнях, які включені до науко-метричних баз Scopus та/або Web of Science; 20 наукових робіт опублікованих у фахових виданнях України;

учасниця наукових конференцій.

телефон	0969924053, 0995049764	електронна пошта	30995049764@btu.kharkov.ua	дистанційна підтримка	Google Meet Moodle

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ (ДИСЦИПЛІНУ)

Мета	набуття здобувачами знань щодо особливостей структури і рівнів біорізноманіття, його значення у природі та практичній діяльності людини, а також формування компетентностей оцінки стану біорізноманіття, виявлення загроз його існуванню та впровадження заходів щодо збереження
Формат	лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання, командна робота
Обсяг і форми контролю	3 кредити ECTS (90 годин): 12 годин лекції, 18 годин практичні; модульний контроль (2 модулі); підсумковий контроль – залік
Вимоги викладача	вчасне виконання завдань, активність.

ВІДПОВІДНІСТЬ СТАНДАРТУ ОСВІТИ І ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Компетенції	Здатність до аналізу та узагальнення знань про біорізноманіття природних екосистем, оцінювання його стану та значення. Здатність застосовувати теоретичні знання у практичних дослідженнях. Здатність класифікувати та оцінювати біорізноманіття, визначати показники його видового багатства. Здатність досліджувати видовий склад локальних екосистем, аналізувати флористичне та фауністичне районування. Знання сучасного стану біорізноманіття України, особливостей рідкісних і зникаючих видів та основних загроз їх існуванню. Здатність застосовувати національні та міжнародні нормативно-правові документи у сфері збереження біорізноманіття та обґрунтовувати заходи його охорони.	Програмні результати навчання	Визначати рівні біорізноманіття, наводити приклади його прояву в різних типах екосистем та пояснювати його вплив на їхню стійкість. Проводити облік видового складу локальних екосистем із використанням базових польових та камеральних методик. Обчислювати індекси видового багатства та різноманіття, аналізувати та інтерпретувати отримані результати. Ідентифікувати рідкісні й зникаючі види регіону, визначати чинники антропогенного впливу та прогнозувати можливі наслідки для біорізноманіття. Розробляти пропозиції щодо збереження біорізноманіття з урахуванням вимог природоохоронного законодавства та міжнародних зобов'язань України.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ (ДИСЦИПЛІНИ)					
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ПОНЯТТЯ ПРО БІОРІЗНОМАНІТТЯ, МЕТОДИ ОЦІНКИ ТА СУЧАСНИЙ СТАН					
Лекція 1.	Поняття про біорізноманіття та його значення	Практичне заняття 1	Визначення показників біорізноманіття	Самостійна робота	Рівні організації біорізноманіття. Картографування біорізноманіття. ГІС-технології для моніторингу біорізноманіття. Поняття про ареал. Основні центри походження рослин. Основні центри походження тварин. Характеристика державного кадастру рослинності України. Характеристика державного кадастру тваринного світу України.
Лекція 2.	Оцінка біорізноманіття	Практичне заняття 2	Визначення індексів видового багатства та видового різноманіття рослин		
Лекція 3.	Сучасний стан біорізноманіття України	Практичне заняття 3	Структура біорізноманіття України		
		Практичне заняття 4	Вивчення флористичного різноманіття України		
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ЗАГРОЗИ БІОРІЗНОМАНІТТЮ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО ЗБЕРЕЖЕННЯ					
Лекція 4.	Характеристика головних загроз біорізноманіттю	Практичне заняття 5	Дослідження рідкісних та зникаючих видів флори та фауни регіону	Самостійна робота	Основні положення Конвенції про біологічне різноманіття. Червона книга України. Зелена книга України. Основні положення Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин. Основні положення Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення. Основні положення Всеєвропейської стратегії збереження біологічного та ландшафтного різноманіття.
		Практичне заняття 6	Визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок незаконного знищення диких тварин		
Лекція 5.	Основні заходи збереження біорізноманіття природних екосистем	Практичне заняття 7	Червона книга як метод збереження біорізноманіття на популяційно-видовому рівні		
		Практичне заняття 8	Оцінка значущості заповідної території		
Лекція 6.	Міжнародний досвід у сфері збереження біорізноманіття	Практичне заняття 9	Аналіз міжнародних нормативно-правових документів у сфері збереження біорізноманіття		

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Література

1. Основи біорізноманіття: теорія і практика: навч. посіб. О.Л. Кляченко та ін. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 128 с.
2. Яцик А.В., Грищенко Ю.М., Якимчук А.Ю., Пашенюк І.А. Екологія біорізноманіття: підручник. Київ: Генеза, 2013. 408 с.
3. Моніторинг та охорона біорізноманіття в Україні: Прикладні аспекти моніторингу та охорони біорізноманіття. Серія: «Conservation Biology in Ukraine». Вип. 16. Т. 3. Київ; Чернівці: Друк Арт, 2020. 528 с.
4. Збереження і невиснажливе використання біорізноманіття України: стан та перспективи. Шеляг-Сосонко Ю.Р. та ін. Київ: Хімджест, 2003. 248 с.
5. Біорізноманіття і його збереження: навчальний посібник / Л.В. Вагалюк, М.М. Лісовий, 2023. 310 с.
6. Конвенція про біологічне різноманіття. URL: <https://www.cbd.int/doc/legal/cbd-ru.pdf>.

Методичне забезпечення

1. Марушевський Г.Б., Мельничук В.П., Костюшин В.А. Збереження біорізноманіття і створення екомережі: інформаційний довідник. Київ: Чорноморська програма Ветландс Інтернешнл, 2008. 168 с.
2. Гулай В.В. Збереження біологічного різноманіття: методичні вказівки для виконання практичних занять здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 101 – екологія. Кропивницький, 2024. 29 с.
3. Захист біорізноманіття: методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт для здобувачів ступеня бакалавра освітньо-професійної програми «Біологія» зі спеціальності 091 Біологія та біохімія / А.В. 4. Павличенко, О.І. Сідашенко; М-во освіти і науки України, НТУ «Дніпровська політехніка». Дніпро: НТУ «ДП», 2024. 31 с.
5. Аналіз стану біорізноманіття в Україні: звіт команди з аналізу (оцінки) стану біорізноманіття в Україні. URL: https://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PA00MVJ9.pdf.
7. Всеєвропейська стратегія збереження біологічного та ландшафтного різноманіття. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_711#Text.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС			
Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОцінкаECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістюповторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковимповторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Всі учасники освітнього процесу (в тому числі здобувачі освіти) повинні дотримуватися Кодексу академічної доброчесності ДБТУ та вимог, які прописані у Положенні про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин: виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.